

IL-FLUS U L-HENA.

Staqsewni ībiebi: "Tixtieq tirbaħ kemxa flus?" Jien we-ġibthom: "Ma nixtieqx." Tbissmu lkoll, īarsu lejn xulxin, kemmxu xofftejhom, u reggħu staqsewni: "Għaliex?"

Jien ma għandi l-ebda xewqa li nirbaħ flus għal bosta ra-ġunijiet. S'issa għadni ġieles u nista' ngħaddi mit-toroq bla xkiel ta' hadd. Dan nista' nagħmlu għaliex min għandu jieħu min għandi, sal-lum imissu qata' jiesu li għad isib flus fuqi, u għaliex ħadd ma jissogra ġgħid li jiġi minni u jieqaf jistaq-sini kif jien, li ma jfettillix inwaqqha' l-kliem fuq il-flus u nitolbu jislfni xi haġa. Għalhekk, jien għaddej ħajja komda daqs ta' l-akbar għani, u min fuq, miniekk imfixkel f'xogħli, li għalih naħtieg mistrieħ u ħajja ġiemda. Għall-kuntrarju, kieku kelli nrbaħ, ngħidu aħna, miljun lira, kienu. Jibdew jiggerrew urajja dawk kollha li għandi nagħtihom, u għandu mnejn oħra jnukoll li jithħajru minnhom, u b'hekk nittef l-hena kollha ta' ħajti.

Nofs Malta tibda tgħid li tiġi minni u tkun tixtieq tkellimni, tiġi żżurni, titlobni għajjnuna, tibgħatli bukketti ta' l-isbaħ ward u rigali mill-iffjen. U jien dan kollu x'nambih, la jien għandi tiegħi l-għonna kollha tal-fantasja, u bħala rigal, Alla sawwarli s-sema bi ġmielu?

Jekk issa ngħaddi mit-toroq b'rasi għerja u b'xagħri mqanfed, u hadd ma jagħti ħjieli, malli nirbaħ miljun lira jkollu nitqanna b'kappell f'rasi biex inwieġeb kif jixraq għat-tislim tan-nies, ikollu nahlia daqs nofs siegħha kull fil-ghodu quddiem il-mera biex nagħmel ferq dritt, u ndellek xagħri b'min jaf kemm tiċċi, li ma jmurx ikollu inqar xagħra biss barra minn lokha u nagħmel għajb lil dawk il-flus, li, bla ma ġidimit għalhom, ikunu saru tiegħi għal dejjem. Din mhix ħajja li tgħiodd għalija.

Xi ngħid, imbagħad, għall-ommijiet li jibdew jirsistu bejnethhom, kull waħda biex tressaqli l-bintha għaż-żwieġ? Sal-lum, ftit li xejn fittix li niżżewwieg, anzi nista' ngħid li kull meta rabbejt il-ħila u tbissimt lil xi tħażżeja, li fi fisiebi kont għażiż biex tkun marti, ma rajtx minnha ħlief ħars biċ-ċiera, u minn għand ommha ma qlajtx ħlief ċansfir u tagħiż. L-ommijiet, u dan nafu tajjeb, mhux lili jkunu jridu jżewġu 'lu-liedhom, imma lil dawk il-liri li waħda fuq l-oħra jibnu tron sabiħ u artab daqs ir-rixx biex fuqu titqiegħed ix-xebba li jien inkun għamilt tiegħi. Jisfa' fix-xejn il-ħars ikrah lejja tax-xbej-

biet u ċ-ċanfir u t-tagħiżir ta' l-ommijiet; ma nibqax iż-żejed iż-żagħżugħi li jħares fix-xejn u joħlom miexi; għajnejja ma jib-qgħux wereč u riġlejja mgħawġin. Dawk il-liri jsiru għan-nisa bħal duwa tal-ġhaġeb li tfejjaq kull marda, dik ukoll li l-bniedem sata' jkun wiritha ma' twelidu. Meta nara d-din ja kif inhi ma tigħini lebda hajra li jkoll il-flus.

Fuq kollo, jien poeta, u ma jkunx ġieh għalija li naq-la' l-flus bla ma nkun ħidmi għalihom. Hajjet il-poeta hi bil-wisq ogħla minn dik li tingħax qalb iċ-ċekċik tad-deheb u l-ġħadd tal-karti. Jiena nitgħaxxaq biċ-ċekċik tax-xita naż-żgieg tat-twejqa li għandi f'kamarti, u nedha meta noqgħod intanbar b'suogħejja biex ingħodd il-vrus li nħossxhom igelglu minn qalbi. Għalija ma jghoddx l-libies maħidum bir-reqqa u li wieħed jilbes biex iġħaddi mdandan bih mit-toroq għal-ġħajnejn haddieħor. Il-libsa li toħġiegħobni hi dik li tilbes għalija n-natura fir-rebbiegħha, u l-oħra li jiżżejen biha s-sema meta x-xemx tkun thammar fi nżulha. Liema flus jistgħu jixtru dan il-ġmiel kollu, ġmiel li min hu poeta jaf kif jiksbu?

U kien hemm min qalli: "Ma tistax tirbaħ il-flus u tkun poeta fl-istess hin?" Ma nistax nifhem kif jista' jiġri li l-flus u l-poežija jiżżewgu bejniethom, għaliex kull wieħed minnhoom irid jaħikem waħdu fuq il-bniedem u jagħmlu qaddej tiegħu. Jien, ngħid għalija, nagħiżel li naqdi lill-poežija u nħalli barra lill-flus.

Ftit ilu, iltqajt ma' ħabib u qalli: "Il-mara telqitni... nista' ngħibha lura jekk nirbaħ somma flus ġmielha." Ili nafu mit-tulija li dal-ħabib: minn dejjem kien bil-ghaqqa, għwejjed, miġbur mal-familja. Naf li għamel minn kollo biex jaqbad jaħdem xi mkiem fejn ikun jista' jaqqa' għajnejn xieraq; imma għad li skola jaf tajjeb, u moħħu jilhaq lu għal bosta affarijiet, għandu xorthha hażina u qatt ma rrexxieli jaqbad art. Issa, martu - dik li dejjem ħabb b'qalbu kollha u li għaliha biss qiegħed iġħix - dik martu ssahħret wara l-flus ta' wieħed ħajjen u bidlitu. "Tamti fil-logħob," issokta jgħidli, "Jekk ma nirbaħx il-flus li naħtieg, inneħħi ħajji b'idejja. Dik għall-flus żgur li terga' lura għal miegħi."

Habib jinqatelu jekk ma jirbaħx il-flus, jien ma nħossu u li nista' ngħix kif irrid jekk ikoll li l-hom. Għaliex il-flus ifi sruu hena, niket għalija. Imbagħad, il-flus li jridu lili, u li f'dawn il-jiem mhux ħlief nisma' min ikellimni fuqhom, (saħansitra fil-ħolm smajt minn iġħidli: "Nifrahlek, irbaħ il-lottu!") għax ma jagħtuxhomx lil-ħabibi. Hu jambihom biex jifdi lil-martu. Jien ngħix hieni mingħajrxhom, u nkun nista' nitgħaxxaq nara lill-ħabib tiegħi għaddej ferħan bħal qabel

ma' martu, li minħabba l-flus ta' żewġha tkun saret tkompli iż-żejt milli qatt kien jobsor hu.

B'hekk ngħix hieni u dawk iż-żewġt iqlub li jkunu tlaqqgħu mill-ġdid.

Din hi l-ħajja: bosta drabi l-flus iwasslu għall-hena, waqt li hemm hena li ma tinkisibx bil-flus. Wieħed aghħima li jkollu flus kemm irid, u jien li bil-kemm għandi għaxja ta' lejla, aħna xhieda biżżejjed biex nuru li l-flus u l-hena huma żewġ ħwejjeg li bejniethom jista' ma jkunx hemm irbit.